

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УПРАВНИ СУД
21 У 9785/19
Дана 11.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Управни суд, у већу састављеном од судија: Биљане Тамбурковски Баковић, председника већа, Снежане Бјелановић и Јасмине Минић, чланови већа, са судским саветником Младеном Јаковљевићем, као записничарем, одлучујући у управном спору по тужби тужиоца АА из ..., ..., чији је пуномоћник Егон Борал, адвокат из Зрењанина, Народне омладине 2, поднетој против туженог Министарства финансија Републике Србије, Београд, Кнеза Милоша 20, са заинтересованим лицем Републиком Србијом, коју заступа Државно правобранилаштво Републике Србије, Београд, Немањина 26, ради поништаја решења туженог бр. 46-00-00425/2018-13 од 10.04.2019. године, у предмету враћања имовине, након одржане усмене јавне расправе дана 09.05.2023. године, у нејавној седници већа одржаној дана 11.05.2023. године, донео је

П Р Е С У Д У

I Тужба **СЕ ОДБИЈА.**

II **ОДБИЈА СЕ** захтев тужиоца за накнаду трошкова управног спора.

III **ОБАВЕЗУЈЕ СЕ** тужилац АА из ..., ... да заинтересованом лицу Републици Србији, коју заступа Државно правобранилаштво Републике Србије, Београд, Немањина 26, да на име трошкова управног спора исплати износ од 16.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Оспореним решењем, одбијена је, као неоснована жалба тужиоца изјављена против решења Агенције за реституцију, Подручне јединице Београд број 46-020432/2014 од 01.03.2018. године, којим је одбијен, као неоснован захтев тужиоца за враћање куће бр. ..., у ул. ... и ... бр. ... на кп. бр. ... КО Зрењанин 1.

У тужби, поднетој преко пуномоћника Управном суду дана 18.06.2019. године, тужилац оспорава законитост решења туженог органа са свих законом прописаних разлога. Наводи да није од пресудног значаја да ли су ББ и ВВ били

мађарски држављани, већ, да ли су они били држављани Југославије и на њих као држављане Југославије примењује се југословенско и следствено српско право. Наиме, на основу члана 3. Закона о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије (“Службени лист ФНРЈ” бр.54/46), ББ и ВВ су стекли југословенско држављанство испуњавајући алтернативне законске услове на пример из тачке 2. став 1. рођењем на подручју ФНРЈ и они су располагали југословенским пасошем који је у фотокопији приложен списима другостепеног органа и они своје држављанство никада нису изгубили. Евентуални услови за отпуст из држављанства, одузимање и тако даље, нису испуњени јер надлежни органи или суд никада нису донели одговарајућу одлуку у смислу Закона о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије. Поред тога, у случају отпуста нису ни испуњени услови (протек рока од 15 година) до 1956. године, када је Споразум о регулисању нерешених финансијских и привредних питања између ФНРЈ и Народне Републике Мађарске донет и исти се примењује само на период до 01.јануара 1955. године. Према томе, странке никада нису изгубиле држављанство ФНРЈ, чији је правни следбеник, како то и само првостепено решење констатује, Република Србија и на њих се не може применити наведени Споразум, него се има применити домаћа јурисдикција. Они су и у моменту смрти били држављани ФНРЈ односно СФРЈ, а чињеницу о држављанству првостепени орган није утврдио или га је утврдио без одговарајуће документације. Даље, истиче да Споразум не може бити примењен пошто се примена ограничава до 01.01.1955. године, а у члану 1. Споразума експлицитно набраја како се потраживања сматрају намиреним 1) она на плаћање у новцу, 2) испорука робе и 3) друга давања настала пре 01.01.1955. године. Право странке на реституцију имовине настало је доношењем Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, јер је по правним прописима до доношења овог закона, одузимање имовине било легално, па самим тим није било никаквог потраживања и сличног од стране оног лица, коме је имовина одузета до 01.01.1955. године, па се не може ни сматрати намиреним. Споразум се, ван сваке сумње, односи на облигационо-правне односе, а за настанак потраживања ББ и ВВ према ФНРЈ до доношења Споразума (тј. потраживања, које је обухваћено Споразумом) требало је да постоји правни основ за потраживање. Држава је 1946. године имовину одузела без било каквог права на потраживање лица коме је она одузета, па према томе право на враћање имовине, без обзира на држављанство не може бити искључено предметним Споразумом, јер ово право није ни обухваћено и регулисано њиме. Право настаје тек доношењем Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, а Споразум се примењује на потраживања настала до 01.01.1955. године. Наводи да су држављани Републике Србије у Републици Мађарској без обзира на постојање предметног Споразума били обештећени на основу својих захтева за реституцију, за имовину која им је одузета у периоду пре ступања на снагу Споразума, али у Мађарској. Чак и ако би ББ и ВВ по схватању овог суда били држављани Републике Мађарске (искључиво), сагласно опште познатој чињеници о успешној и свеобухватној реституцији имовине, држављанима Републике Србије у Републици Мађарској почев од 1990. године по основу реципроцитета, припада и мађарским држављанима право на адекватну реституцију за одузету имовину у Републици Србији. Чињеница постојања реципроцитета је позната и Управном суду и уколико то ипак не би био случај предложио је да суд затражи одговарајуће правно мишљење од Министарства правосуђа Републике Мађарске. Са наведених разлога, предложио је да суд одлучи у пуној јурисдикцији и одреди враћање одузете имовине или тужбу уважи, поништи оспорено

решење и предмет врати на поновно одлучивање, као и да обавезе туженог да тужиоцу накнади трошкове спора за састав тужбе у износу од 30.000,00 динара, за расправу у износу од 31.500,00 динара и за таксе у износу од 15.000,00 динара, укупно 76.500,00 динара.

У одговору на тужбу, тужени орган је остао код образложења оспореног решења и предложио да суд тужбу одбије, као неосновану. На усмену јавну расправу тужени није приступио, иако је уредно позван, изостанак није оправдао нити је тражио одлагање расправе.

Законски заступник заинтересованог лица Републике Србије је суду доставио одговору на тужбу у којој је оспорио у целости наводе тужиоца. Указао је да је од суштинског значаја у овој правној ствари држављанство подносиоца у складу са чланом 5. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, те да је оспорено решење донето у складу са законом. Предложио је да суд тужбу одбије и обавезе тужиоца да му накнади трошкове управног спора у износу од 18.000,00 динара. На усмену јавну расправу заинтересовано лице није приступило, иако је уредно позвано, изостанак није оправдало нити је тражило одлагање расправе.

Управни суд је дана 09.05.2023. године, одржао усмену јавну расправу применом члана 34. став 2. Закона о управним споровима ("Службени гласник РС", бр. 111/09), у присуству пуномоћника тужиоца, а у одсуству уредно позваног туженог органа и заинтересованог лица, сагласно одредби члана 38. истог закона.

На усменој јавној расправи, пуномоћник тужиоца је изјавио да остаје код навода из тужбе и тужбеног предлога. Посебно указује да је лице од кога је имовина одузета било држављанин тадашње Југославије, па како је Република Србија правни следбеник како ФНРЈ тако и СФРЈ, требало се на решење предметног захтева применити право Републике Србије. Предлаже да се тужба уважи, поништи оспорено решење и предмет врати на поновно одлучивање, као и да му се накнаде трошкови управног спора у укупном износу од 88.500,00 динара, и то на име састава тужбе износ од 36.000,00 динара, на име приступа на јавну расправу износ од 37.500,00 динара, као и таксе по одмерењу суда или износ од 15.000,00 динара.

По разматрању навода тужбе, одговора на тужбу и свих списа ове управне ствари и навода изнетих на усменој јавној расправи, испитујући оспорени управни акт у смислу одредбе члана 41. Закона о управним споровима, након усмене јавне расправе одржане у смислу одредаба члана 2, члана 33. став 1, члана 34. став 2. и члана 38. Закона о управним споровима, Управни суд је нашао да је тужба неоснована.

Из списка предмета и образложења оспореног решења, проистиче да је АА из ..., овде тужилац, поднео Агенцији за реституцију захтев за враћање одузете имовине, односно обештећење куће број ... у улици ... и ... постојеће на кп ... КО Зрењанин 1. У току поступка, утврђено је да је имовина која је предмет захтева национализована решењем ГНО Зрењанин број: 6136 од 26.03.1949. године, које је донето на основу Закона о национализацији приватних предузећа ("Службени лист ФНРЈ" бр.53/48), ББ и ВВ који су у време одузимања били мађарски држављани, те да

су предмет захтева стамбене зграде у улици ... и ..., постојећој на кп ...-.... Такође, у обрасцу захтева ЗВИО, у рубрици подаци о бившем власнику, означен је Андраш Арендт, као мађарски држављанин. Чланом 5. став 3. тачка 1. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, прописано је да право на враћање имовине или обештећење нема физичко лице страни држављанин, односно његови законски наследници, за које је обавезу обештећења преузела страна држава по основу Међународног уговора. Првостепени орган је по службеној дужности прибавио Споразум о регулисању нерешених финансијских и привредних питања између ФНРЈ и Народне Републике Мађарске од 29.05.1956.године (“Службени лист ФНРЈ” -Мађународни уговори – свеска број 73/1957). Чланом 1. став 1. наведеног Споразума, прописано је да се стране уговорнице, како у своје име, тако и у име својих правних лица и држављана, сматрају узајамно намиреним сва права, потраживања и захтеви за плаћање у новцу, испоруку робе и друга давања који су из било ког правног основа настали пре 01.01.1955. године према другој страни уговорници и њеним правним лицима и држављанима. С обзиром да подносилац захтева, овде тужилац, потражује имовину која је одузета 1949. године, бившим власницима који су у време одузимања били мађарски држављани, те како је закључен Међународни споразум о регулисању нерешених финансијских и привредних питања између ФНРЈ и Народне Републике Мађарске од 29.05.1956. године, којим су узајамно намирена сва права, потраживања и захтеви за плаћање у новцу, испоруке робе и друга давања који су из било ког правног основа настали пре 01.01.1955. године, другој страни уговорници, њеним правним лицима, као и њеним држављанима, правилно је првостепени орган закључио да је обавезу обештећења бившег власника преузела Република Мађарска, тако да подносилац захтева у складу са чланом 5. став 3. тачка 1. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, нема право на враћање одузете имовине, односно обештећење. Неосновани су жалбени наводи да се не може прихватити став да се по основу наведеног Споразума сматрају узајамно намирена сва права, потраживања и захтеви за плаћање у новцу и друга давања која су настала пре 01.01.1955. године, због тога што тада право на враћање имовине, потраживања и захтеви по овом основу уопште нису постојала, већ да је у конкретном случају право странака настало 06.10.2011. године, ступањем на снагу Закона о враћању одузете имовине и обештећењу. Наиме, у Републици Србији, као правном сукцесору бивше Југославије, у примени су бројни билатерални уговори о обештећењу, закључени у периоду од 1948. - 1983. године. Путем закључених 29 билатералних међународних уговора о обештећењу национализоване имовине, права и интерес страних лица обештећени су држављани 19 држава, између осталих и држављани Републике Мађарске. На основу тих уговора бивша Југославија је преузела обавезу да држављанима и правним лицима страних држава компензира штету насталу услед мера национализације, конфискације, секвестрације и експропријације и по том основу је исплатила значајне девизне уговорне суме на име обештећења, чиме су ликвидирали међусобна финансијска потраживања. По основу напред наведеног Споразума Република Мађарска је преузела обавезу намирења потраживања сопствених држављана из плаћене суме, након чега су се угасила сва потраживања и захтеви обештећеника према Југославији, односно према Републици Србији. Чак иако неки бивши власник у тој страни држави поред закљученог уговора о обештећењу није од своје државе добио одговарајућу компензацију на име одузете имовине, то није питање које се тиче Републике Србије, него односне стране државе.

Имајући у виду наведено, у конкретној управној ствари, а како је у току поступка неспорно утврђено да је имовина која се потражује захтевом одузета 1949. године, бившим власницима ББ и ВВ, као мађарским држављанима, те да између ФНРЈ и Народне Републике Мађарске закључен Споразум којим је обавезу обештећења својих држављана преузела Република Мађарска, то је по оцени туженог органа, првостепени орган правилно утврдио да подносилац захтева у складу са чланом 5. став 3. тачка 1. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, нема право на враћање одузете имовине. Цењени су и остали наводи жалбе, али је утврђено да исти нису од утицаја на другачије решење ове управне ствари, па је имајући у виду све наведено, применом одредбе члана 230. став 1. Закона о општем управном поступку, одлучено као у диспозитиву оспореног решења.

Одредбом члана 5. став 3. тач. 1) Закона о враћању одузете имовине и обештећењу (“Службени гласник РС”, бр. 72/11, 108/13 и 142/14), прописано је да право на враћање имовине или обештећење нема физичко лице страни држављанин, односно његови законски наследници за које је обавезу обештећења преузела страна држава по основу међународног уговора. Ставом 5. истог члана је прописано да постојање реципроцитета са страном државом и међународног уговора, у смислу овог члана, утврђује Агенција по службеној дужности.

Одредбом члана 10. наведеног закона, прописано је начело заштите стицаоца односно да стицалац имовине који је, након подржављења имовине, у складу са законом, стекао право својине, остаје власник и држалац ствари, и његова стечена права не смеју бити повређена.

Одредбом члана 42. став 5. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, прописано је да је лице које има страном држављанство дужно да уз захтев достави докази о непостојању сметњи из члана 5. овог закона за остваривање права на враћање имовине осим доказа, односно чињеница које Агенција утврђује по службеној дужности у смислу члана 5. став 5. овог закона.

Имајући у виду наведено чињенично и правно стање ове управне ствари, правилно је, по оцени Управног суда, оспореним решењем одбијена жалба тужиоца, будући да је у поступку, који је претходио доношењу оспореног решења, правилно утврђено да нису испуњени услови за враћање имовине правном следбенику подносиоца захтева, овде тужиоцу. Ово са разлога што из решења ГНО Зрењанин бр. 6136 од 26.03.1949. године, које је тужилац приложио уз захтев за враћање одузете имовине, односно обештећење и који у смислу члана 3. став 1. тачка 3) Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, представља правни акт надлежног органа којим је извршено подржављење имовине, произлази да је у поступку који је претходио доношењу оспореног решења правилно утврђено да је имовина која је предмет захтева за враћање национализована ББ и ВВ, мађарским држављанима, на основу Закона о изменама и допунама Закона о национализацији приватних привредних предузећа, односно Уредбе о прелазу мађарске имовине на територији ФНРЈ у државну својину ФНРЈ по уговору о миру са Мађарском.

Како је Споразумом о регулисању нерешених финансијских и привредних

питања између ФНРЈ и Народне Републике Мађарске од 29.05.1956. године ("Службени лист ФНРЈ – Међународни уговори – Свеска бр. 73/1957), који је орган прибавио по службеној дужности, предвиђено да стране уговорнице како у своје име, тако и у име својих правних лица и држављана сматрају узајамно намиреним сва права, потраживања и захтеве на плаћање у новцу, испоруке робе и друга давања који су из било ког правног основа настали пре 01.01.1955. године, према другој страни уговорници, њезиним правним лицима, као и њезиним држављанима, Управни суд налази да је правилно закључивање управних органа да захтев тужиоца за враћање одузете имовине и обештећење није основан, јер је у конкретном случају, имовина која је предмет враћања одузета од бившег власника, физичког лица, мађарског држављанина, за које је обавезу обештећења преузела страна држава по означеном Споразуму из 1956. године, па нису испуњени услови из члана 5. став 3. тач. 1) Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, којом је изричито прописано да право на враћање имовине или обештећење нема физичко лице–страни држављанин, односно његов законски наследник, за које је обавезу обештећења преузела страна држава по основу међународног уговора, да се применом наведеног закона оствари право на враћање одузете имовине и обештећење, која се захтевом тражи.

Са наведених разлога, неосновани су наводи тужбе који су истицани и у жалби и које је према налажењу овог суда, тужени орган правилно оценио у складу са чланом 235. став 2. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 33/97 и 31/01 и "Службени гласник РС", бр. 30/10), који се у поступку враћања имовине примењује сходно члану 11. став 1. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, на питања поступка која нису уређена овим законом, и за своју оцену дао довољне и јасне разлоге у образложењу оспореног решења, које у свему као правилне прихвата и овај суд. Како се у управном спору проверава законитост коначног управног акта на подлози чињеница утврђених у управном поступку, то не постоји обавеза суда да образлаже све наводе тужбе уколико су они већ истицани у управном поступку, који је претходио управном спору, па и у том поступку били оцењени, као што је у конкретном случају.

Суд је ценио наводе тужбе у делу у коме тужилац истиче да су ББ и ВВ били југословенски држављани, те да следствено томе треба да се примени српско право и да не постоји евентуални доказ о отпусту држављанства, одузимању држављанства, али налази да ти наводи нису од утицаја на другачију оцену законитости оспореног решења. Ово стога, што тужилац није доставио ни један релевантан доказ да су они били уписани у књигу држављана Југославије, па следствено томе није ни могло да дође до евентуалног отпуста или одузимања држављанства.

Налазећи, након закључене усмене јавне расправе да оспореним решењем није повређен закон на штету тужиоца, Управни суд је применом одредбе члана 40. став 2. Закона о управним споровима, одлучио као у ставу I диспозитива пресуде.

Одлуку као у ставу II диспозитива пресуде, суд је донео применом одредби члана 66. и 67. Закона о управним споровима, као и применом одредби члана 150. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11..18/20), који се сходно примењује на основу члана 74. Закона о управним споровима, с

обзиром да тужилац у овом управном спору није успео.

Одлучујући о захтеву заинтересованог лица за накнаду трошкова спора на основу чланова 66. и 67. Закона о управним споровима и члана 153. и 154. Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11...18/20), који се сходно примењују на основу члана 74. Закона о управним споровима, Управни суд је нашао да је захтев основан, па је одлучио као у ставу III диспозитива пресуде, с обзиром да је заинтересовано лице имало трошкове на име састава одговора на тужбу у износу од 16.500,00 динара, које је суд определио сагласно тарифним бројевима 43. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката (“Службени гласник РС”, број 121/12...37/21). Суд заинтересованом лицу није досудио трошкове до траженог износа од 18.000,00 динара за састав одговора на тужбу, будући да није опредељен у складу са наведеним тарифним бројем.

ПРЕСУЂЕНО У УПРАВНОМ СУДУ
Дана 11.05.2023. године, 21 У 9785/19

Записничар
Младен Јаковљевић, с.р.

Председник већа-судија
Биљана Тамбурковски Баковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Дејан Ђурић

СР